

DECIZIE

11 octombrie 2017

mun. Chișinău

Colegiul civil comercial și de contencios administrativ
lărgit al Curții Supreme de Justiție

în componență:

Președintele ședinței, judecătorul – Valeriu Doagă
Judecătorii – Tamara Chișca-Doneva, Iurie Bejenaru,
Ala Cobăneanu, Nicolae Craiu

examinînd recursul declarat de Afanas Dorin împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 07 martie 2017,

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de Afanas Dorin împotriva Inspectoratului General al Poliției, Inspectoratul de Poliție Buiucani, Ministerul Afacerilor Interne, intervenienți accesorii Procuratura sectorului Buiucani mun. Chișinău, Gamanji Oleg și Pîrcălab Ghenadie cu privire la repararea prejudiciului moral și material,

c o n s t a t ă:

La 19 decembrie 2014, Afanas Dorin s-a adresat cu cerere de chemare în judecată împotriva Inspectoratului de Poliție Buiucani (în continuare – IP Buiucani) cu privire la repararea prejudiciului material și moral.

În motivarea acțiunii a invocat că la 13 iulie 2012 agentul constator al Comisariatului de Poliție sectorul Buiucani (în prezent IP Buiucani), Gamanji Oleg a întocmit procesul-verbal cu privire la contravenție în baza art. 354 din Codul contravențional, fiindu-i aplicată pedeapsă sub formă de amendă în mărime de 200 de lei.

Menționează, că în urma contestației înaintate, prin hotărîrea Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău s-a admis contestația înaintată, s-a declarat nul procesul-verbal cu privire la contravenție în privința sa, iar prin decizia Curții de Apel Chișinău din 21 mai 2013 s-a respins ca nefondat recursul IP Buiucani și s-a menținut hotărîrea primei instanțe.

Afirmă că în cadrul procesului contravențional s-a constatat încălcarea drepturilor fundamentale prevăzute de CEDO precum și că agentul constator Gamanji Oleg, a încălcat prevederile art. 443 din Codul contravențional.

Susține că colaboratorii de poliție IP Buiucani au comis abuzuri și exces de putere, având ca scop intimidarea sa și a familiei sale, iar urmare a plîngerilor depuse, prin ordonanța Procuraturii sectorului Buiucani din 06 septembrie 2013 s-a refuzat în pornirea urmăririi penale față de Gamanji Oleg și Pîrcălab Ghenadie, constatîndu-se că în acțiunile acestora există încălcări ale legii ce se clasifică ca abateri disciplinare.

Relevă că în baza ordonanței Procuraturii sectorului Buiucani din 19 aprilie 2014 s-a dispus începerea urmăririi penale conform elementelor constitutive ale infracțiunii prevăzute de art.328 alin. (1) din Codul penal, iar la 05 iunie 2014 a fost recunoscut în calitate de parte vătămată pe marginea cauzei penale respective.

Invocînd dispozițiile Legii privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești nr. 1545 din 25 februarie 1998 (în continuare – Legea nr.1545 din 25.02.1998), consideră că i s-a cauzat prejudicii de ordin material și moral prin pornirea ilegală a cauzei contravenționale față de sine, tragerea la răspundere contravențională și aplicarea sancțiunii contravenționale precum și intimidarea sa și a familiei sale.

La 03 decembrie 2015 și ulterior la 29 februarie 2016 a depus cereri de concretizare a cerințelor prin care le-a formulat împotriva IP Buiucani, Inspectoratul General al Poliției și Ministerul Afacerilor Interne, intervenienți accesorii Procuratura sectorului Buiucani mun. Chișinău, Gamanji Oleg și Pîrcălab Ghenadie.

Solicită încasarea în mod solidar din contul IP Buiucani, IGP și MAI a sumei de 26043,40 de lei cu titlu de prejudiciu material și a sumei de 300000 de lei cu titlu de prejudiciu moral.

Prin hotărîrea Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău din 11 noiembrie 2016, s-a respins cererea de chemare în judecată înaintată de Afanas Dorin împotriva IGP, IP Buiucani, MAI, intervenienți accesorii Procuratura sectorului Buiucani, Gamanji Oleg, și Pîrcălab Ghenadie cu privire la repararea prejudiciului moral și material.

În susținerea poziției prima instanță a constatat că nici o condiție prevăzută de Legea nr.1545 din 25.02.1998 nu și-a regăsit justificarea pretențiilor de reparare a prejudiciului material și moral din bugetul de stat în beneficiul reclamantului.

La fel, prima instanță a reținut că cheltuielile suportate de Afanas Dorin la instrumentarea și examinarea cauzei contravenționale, nu pot fi puse în cazul dat în sarcina statului, constatări reflectate și în hotărîrea Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău din 25 iunie 2014 prin care a fost respinsă cererea de chemare în judecată înaintată de Afanas Dorin împotriva Ministerului Justiției, prin care s-au apreciat calitativ circumstanțele de fapt și de drept a speței.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 07 martie 2017 s-a respins apelul declarat de Afanas Dorin și s-a menținut hotărîrea primei instanțe.

La 03 mai 2017 Afanas Dorin a declarat recurs împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 07 martie 2017, solicitînd admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel și hotărîrii primei instanțe, cu emiterea unei noi hotărîri de admitere a acțiunii în sensul formulat.

În motivarea recursului a invocat motivele de fapt ale cauzei, menționînd că, instanțele inferioare nu au constatat și elucidat toate circumstanțele importante ale cauzei, aplicînd și interpretînd eronat normele de drept material.

Invocînd dispozițiile art.13 alin.(1) din Legea nr.1545 din 25.02.1998, consideră că instanțele inferioare eronat au concluzionat că dînsul nu a fost în drept să solicite repararea prejudiciului material și moral.

Studiind materialele dosarului, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că, recursul declarat de Afanas Dorin urmează a fi admis, casată decizia instanței de apel cu remiterea cauzei spre rejudecare în instanța de apel pentru următoarele.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) din Codul de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită pricina spre rejudecare în instanța de apel în toate cazurile în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

În conformitate cu art. 442 alin.(1) din Codul de procedură civilă, judecând recursul declarat împotriva deciziei date în apel, instanța verifică, în limitele invocate în recurs și în baza referinței depuse de către intimat, legalitatea hotărârii atacate, fără a administra noi dovezi.

Materialele pricinii atestă că, la 13 iulie 2012 agentul constatator Oleg Gamanji a întocmit procesul-verbal cu privire la contravenție nr. MAI01 725422 prin care a fost tras la răspundere contravențională Afanas Dorin, în baza contravenției prevăzută la art. 354 din Codul contravențional, aplicându-i-se o sancțiune sub formă de amendă în mărime de 10 unități convenționale, ceea ce constituie 200 de lei (vol.1, f.d. 24).

La 16 iulie 2012, Afanas Dorin a depus contestație împotriva procesului-verbal cu privire la contravenție nominalizat (vol.1, f.d.25, 27-37).

Prin hotărârea Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău din 14 decembrie 2012 s-a admis contestația depusă de Afanas Dorin împotriva procesului-verbal din 13 iulie 2012 și s-a declarat nul procesul-verbal cu privire la contravenție în privința lui Afanas Dorin în temeiul art. 354 din Codul contravențional (vol.1, f.d. 42).

La 25 aprilie 2013, IP Buiucani a declarat recurs împotriva hotărârii Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău din 14 decembrie 2012 (vol.1, f.d.44).

Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 21 mai 2013, a fost respins recursul șefului Inspectoratului General de Poliție, Gr. Copii mulți împotriva hotărârii Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău din 14 decembrie 2012 în cauza contravențională intentată în privința lui Afanas Dorin, în baza art. 354 din Codul contravențional, cu menținerea în vigoare a hotărârii sus-indicate (vol.1, f.d.46).

Prin hotărârea Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău din 25 iunie 2014 s-a respins acțiunea lui Afanas Dorin împotriva Ministerului Justiției, intervenient accesoriu Ministerul Afacerilor Interne cu privire la repararea prejudiciului material și moral (vol.1, f.d.105-106).

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 22 octombrie 2014 s-a respins apelul declarat de Afanas Dorin și s-a menținut hotărârea Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău din 25 iunie 2014, prin care s-a respins acțiunea intentată de Afanas Dorin împotriva Ministerului Justiției, intervenient accesoriu Ministerul Afacerilor Interne cu privire la repararea prejudiciului material și moral (vol.1, f.d.107-109).

Verificând legalitatea deciziei Curții de Apel Chișinău din 07 martie 2017 și hotărârii Judecătoriei Buiucani mun. Chișinău din 11 noiembrie 2016 în raport cu recursul declarate de Afanas Dorin, Colegiul constată că instanțele inferioare au interpretat în mod eronat legea.

Potrivit art. 1398 alin. (1) din Codul civil, cel care acționează față de altul în mod ilicit, cu vinovăție este obligat să repare prejudiciul patrimonial, iar în cazurile prevăzute de lege, și prejudiciul moral cauzat prin acțiune sau omisiune.

În conformitate cu art. 1405 alin. (1) din Codul civil, prejudiciul cauzat persoanei fizice prin condamnare ilegală, atragere ilegală la răspundere penală,

aplicare ilegală a măsurii preventive sub forma arestului preventiv sau sub forma declarației scrise de a nu părăsi localitatea, prin aplicarea ilegală în calitate de sancțiune administrativă a arestului, muncii neremunerate în folosul comunității se repară de către stat integral, indiferent de vinovăția persoanelor de răspundere ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii sau ale instanțelor de judecată.

Conform art. 2 alin. (1) din Legea privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești nr. 1545 din 25.02.1998, prin *acțiuni ilicite* se înțelege – acțiuni sau inacțiuni ale organului împuternicit să examineze cazurile cu privire la contravenții, ale organului de urmărire penală sau ale instanței de judecată, care exclud vinovăția acestora, al căror caracter ilegal se manifestă prin încălcarea principiului general, potrivit căruia nici o persoană nevinovată nu poate fi trasă la răspundere și nu poate fi judecată, (erori) ori fapte ale persoanelor cu funcție de răspundere din organul de urmărire penală sau din instanța de judecată, manifestate prin încălcarea intenționată a normelor procedurale și materiale în timpul procedurii penale sau contravenționale (infracțiuni);

Potrivit cu art. 3 alin. (1) lit. c) și d) din aceeași lege, în conformitate cu prevederile prezentei legi, este reparabil prejudiciul material și moral cauzat persoanei fizice sau juridice în urma: efectuării ilegale, în cazul urmăririi penale ori judecării cauzei penale, a percheziției, ridicării, punerii ilegale sub sechestru a averii, eliberării sau suspendării ilegale din lucru (funcție), precum și în urma altor acțiuni de procedură care limitează drepturile persoanelor fizice sau juridice; d) supunerii ilegale la arest contravențional, reținerii contravenționale ilegale sau aplicării ilegale a amenzii contravenționale de către instanța de judecată.

În conformitate cu art. 7 lit. d) din Legea nr. 1545 din 25.02.1998, în cazurile menționate la art.3 alin.(1), persoanei fizice sau juridice i se compensează sau i se restituie amenzile percepute ca urmare a executării sentinței judiciare și cheltuielile de judecată suportate de persoana fizică în legătură cu acțiunile ilicite.

Art. 13 alin. (1) din Legea 1545 din 25.02.1998 stipulează că, repararea prejudiciului specificat la art.7 lit.a), c)-g) și în capitolul III se efectuează din contul bugetului de stat, iar în cazul când prejudiciul a fost cauzat de organul de urmărire penală întreținut din bugetul local - din contul acestui buget. Prejudiciul material și moral cauzat prin aplicarea ilicită a amenzilor contravenționale de către alte organe decât instanța de judecată se repară de către aceste organe.

Colegiul consideră necesar de a nota faptul că, normele juridice sistematizate în ramuri de drept nu sunt izolate ci corelează între ele, aflându-se într-o interconexiune sistemică unitară, iar interpretarea și aplicarea acestora derulează în sensul în care produc efecte juridice și nu viceversa. Astfel, normele juridice conținute în Legea nr. 1545 din 25.02.1998 au puncte de legătură cu celelalte norme de drept și formează în ansamblu un cadru de reglementare unic ce guvernează raporturile juridice inițiate de legea vizată.

Din interpretarea sistematică a acestora, instanța de recurs menționează că Legea 1545 din 25.02.1998 prevede mecanismul de reparare a prejudiciilor cauzate prin acțiunile ilicite de alte organe de drept decât instanța de judecată, procuratură și organul de urmărire penală, or amenzile contravenționale pot fi aplicate și de autoritățile competente să soluționeze cauzele contravenționale stabilite prin lege.

Prin urmare, art. 13 din Legea nr. 1545 din 25.02.1998 nu poate fi privit ca o normă lipsită de efecte juridice inaptă să confere beneficiarilor dreptul de a cere

repararea prejudiciului cauzat de organele de drept, pe motiv că, ipoteza menționată în această prevedere legală nu este reflectată în art. 3 și art. 6 din legea disputată or, o asemenea abordare vine în contradicție cu principiul legalității care prevede că, norma de drept în vigoare produce efecte juridice pînă la încetarea ei în condițiile prevăzute de lege (abrogare, expirarea termenului, cădere în desuetudine etc), iar destinatarii legii pot beneficia în deplină măsură de mecanismele oferite în acest context.

Colegiul relevă că, în consonanță cu art. 13 alin. (1) din legea nominalizată supra, hotărîrea Judecătorei Buiucani, mun. Chișinău din 14 decembrie 2012 prin care a fost anulat procesul-verbal cu privire la contravenție a lui Afanas Dorin în baza art. 354 din Codul contravențional, reprezintă acele premise faptice și legale în temeiul cărora recurentul este îndreptățit să solicite repararea prejudiciilor materiale și morale cauzate de agentul constator din cadrul Inspectoratului de Poliție Buiucani, mun. Chișinău prin sancționarea ilicită cu amendă contravențională, însă din contul bugetului instituției date, în condițiile enunțate la art. 7 și art. 11 din Legea nr. 1545 din 25.02.1998.

În acest sens, Colegiul reține că instanțele inferioare eronat au interpretat Legea nr.1545 din 25.02.1998 prin care susțin că Afanas Dorin nu este îndreptățit să solicite repararea prejudiciului material și moral în urma declarării nulității procesului-verbal cu privire la contravenție și a deciziei de sancționare contravențională, deoarece prin hotărîrea Judecătorei Buiucani, mun. Chișinău din 14 decembrie 2012 instanța de judecată a stabilit cert că, agentul constator la întocmirea procesului-verbal a admis încălcarea prevederilor art. 443 din Codul contravențional, încălcări ce duc la nulitatea actului contestat, or potrivit art. 123 alin. (3) din Codul de procedură civilă, sentința pronunțată de instanța judecătorească într-o cauză penală, rămasă irevocabilă, este obligatorie pentru instanța chemată să se pronunțe asupra efectelor juridice civile ale actelor persoanei împotriva căreia s-a pronunțat sentința numai dacă aceste acte au avut loc și numai în măsura în care au fost săvîrșite de persoana în cauză.

Astfel, Colegiul reține că instanțele inferioare nu au elucidat circumstanțele importante ale cauzei și nu au determinat norme juridice aplicabile speței.

Respectiv, Colegiul remarcă faptul că instanțele inferioare urmau să verifice dacă acțiunile agentului constator pot fi apreciate ca acțiuni ilicite în sensul art. 2 din Legea nr. 1545 din 25.02.1998 și în baza cărui articol Afanas Dorin poate fi despăgubit, în situația în care există o hotărîre judecătorească irevocabilă de anulare a procesului-verbal cu privire la contravenție în privința lui Afanas Dorin (vol.1, f.d.42, 46), iar potrivit art. 45 alin. (1) din Codul contravențional, dacă prin contravenție a fost cauzat un prejudiciu, persoana prejudiciată este în drept să-și valorifice pretențiile civile în procedură civilă, iar art. 13 alin. (1) din Legea nr. 1545 din 25.02.1998 prevede *inter alia* că, prejudiciul material și moral cauzat prin aplicarea ilicită a amenzilor contravenționale de către alte organe decît instanța de judecată se repară de către aceste organe.

În acest sens, instanța de recurs reține că în decizia recurată nu se face nici o mențiune în acest sens, prin urmare, la rejudecare instanța de apel urmează să verifice meticolos aspectele respective.

Subsecvent, instanța de recurs remarcă faptul că, acțiunea înaintată de Afanas Dorin a fost îndreptată împotriva IGP, IP Buiucani, mun. Chișinău și MAI, intervenienți accesorii Procuratura sectorului Buiucani mun. Chișinău, Gamanji Oleg și Pîrcălab Ghenadie. Astfel, instanțele inferioare urmau să stabilească în sarcina cui trebuia să fie pusă compensarea prejudiciului material și moral cauzat reclamantului și

să determine care este subiectul responsabil, în situația în care prin hotărîrea Judecătorei Buiucani, mun. Chișinău din 25 iunie 2014 (vol.1, f.d.105-106), menținută prin decizia Curții de Apel Chișinău din 22 octombrie 2014 (vol.1, f.d.107-109) s-a respins acțiunea lui Afanas Dorin către Ministerul Justiției, intervenient accesoriu Ministerul Afacerilor Interne cu privire la repararea prejudiciului material și moral.

În această ordine de idei, Colegiul remarcă faptul că instanțele inferioare nu au ținut cont de dispozițiile pct.3 din Regulamentul privind organizarea și funcționarea Inspectoratului General al Poliției al Ministerului Afacerilor Interne, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr. 283 din 24 aprilie 2013, coroborat cu pct.3 al Regulamentului privind organizarea și funcționarea Ministerului Afacerilor Interne, structurii și efectivului-limită ale aparatului central al acestuia, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr. 778 din 27 noiembrie 2009, cât și art. 7 lit.1), art. 13 alin.(1) lit.g) din Legea cu privire la activitatea Poliției și statutul polițistului nr. 320 din 27 decembrie 2012 din care rezultă că, Ministerul Afacerilor Interne și Inspectoratul General al Poliției reprezintă două persoane juridice distincte, care dispun de autonomie financiară și managerială pentru care Legea delimitează strict care sunt subdiviziunile și competențele și sursele de finanțare a Ministerului Afacerilor Interne și a Inspectoratului General al Poliției.

Mai mult, Colegiul menționează că instanțele inferioare urmau să se ghideze și de dispozițiile art.6 lit. a) în raport cu art. 7 lit. b), d) și art. 10 lit. d) din Legea cu privire la Guvern nr. 136 din 07 iulie 2017, prin care se desprinde că ministerele sînt organele centrale de specialitate ale statului, iar participarea Ministerului Afacerilor Interne în prezenta cauză (organ central de specialitate a statului) nu poate fi acceptată în situația în care există o hotărîre irevocabilă între aceleași părți, cu privire la același obiect și pe aceleași temeuri,

În acest sens, instanța de recurs subliniază că prin decizia Curții de Apel Chișinău din 22 octombrie 2014 s-a menținut hotărîrea Judecătorei Buiucani, mun. Chișinău din 25 iunie 2014 prin care s-a respins acțiunea înaintată de Afanas Dorin împotriva Ministerului Justiției, intervenient accesoriu Ministerul Afacerilor Interne cu privire la repararea prejudiciului material și moral (vol.1, f.d.107-109), iar instanța de apel, deși corect menționează că apariția dreptului la repararea prejudiciului de către stat, în cazul atragerii la răspundere administrativă este condiționată de tipul sancțiunii, a interpretat eronat dispozițiile art. 13 alin. (1) din Legea nr. 1545 din 25.02.1998 în raport cu art. 240 alin. (3) din Codul de procedură civilă, întrucît acțiunea în cauză este îndreptată împotriva IGP, IP Buiucani, mun. Chișinău și MAI, intervenienți accesorii Procuratura sectorului Buiucani mun. Chișinău, Gamanji Oleg și Pîrcălab Ghenadie.

Distinct de cele menționate, instanța de recurs menționează, că instanțele inferioare interpretînd în mod eronat legea au soluționat greșit cauza și au dat o apreciere arbitrară probelor, iar lichidarea acestor lacune în cadrul procedurii de examinare în recurs nu este posibilă și cauza urmează a fi rejudecată de Curtea de Apel Chișinău de un alt complet de judecată.

În acest sens, instanța de recurs precizează că la rejudecarea pricinii, instanța de apel urmează să țină cont de cele abordate supra și reexaminînd pricina să emită o hotărîre legală și întemeiată cu respectarea drepturilor procedurale ale părților.

Din considerentele menționate și avînd în vedere că, decizia Curții de Apel Chișinău din 07 martie 2017 și hotărîrea Judecătorei Buiucani mun. Chișinău din 11 noiembrie 2016 au fost emise cu încălcarea normelor de drept material, Colegiul civil,

comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul declarat de Afanas Dorin, a casa decizia instanței de apel și hotărîrea primei instanțe cu remiterea cauzei spre rejudecare în instanța de apel, în alt complet de judecători.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) din Codul de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e

Se admite recursul declarat de Afans Dorin.

Se casează decizia Curții de Apel Chișinău din 07 martie 2017, în cauza civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de Afanas Dorin împotriva Inspectoratului General al Poliției, Inspectoratul de Poliție Buiucani, Ministerul Afacerilor Interne, intervenienți accesorii Procuratura sectorului Buiucani mun. Chișinău, Gamanji Oleg și Pîrcălab Ghenadie cu privire la repararea prejudiciului moral și material cu restituirea cauzei spre rejudecare în Curtea de Apel Chișinău în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune nici unei căi de atac.

Președintele ședinței,
judecătorul

Valeriu Doagă

Judecătorii

Tamara Chișca-Doneva

Iurie Bejenaru

Ala Cobăneanu

Nicolae Craiu